① **גמ'** מכדי זריקה תולדה דהוצאה היא *הוצאה גופה היכא כתיבא? א"ר יוחנן דאמר קרא °ויצו משה ויעבירו קול במחנה משה היכן הוה יתיב, במחנה לויה ומחנה לויה רה"ר הואי וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה"י דידכו לרה"ר, וממאי דבשבת קאי דילמא בחול קאי ומשום דשלימא לה (א)(מלאכה) כדכתיב °והמלאכה היתה דים וגו'? גמר העברה העברה מיוה"כ: כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתיב התם °והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור, אשכחן הוצאה,

② הכנסה מנלן? סברא היא: מכדי מרשות לרשות הוא, מה לי אפוקי ומה לי עיולי מידו הוצאה אב, הכנסה תולדה? מכדי אהא מיחייב ואהא מיחייב אמאי קרי לה האי אב ואמאי קרי לה האי תולדה? נפקא מינה דאי עביד שתי אבות בהדי הדדי אי נמי שתי תולדות בהדי הדדי מיחייב תרתי ואי עביד אב ותולדה דידיה לא מיחייב אלא חדא, *ולר"א דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרו לה אב ואמאי קרו לה תולדה? הך דהואי במשכן חשיבא קרי לה אב, הך דלא הואי במשכן חשיבא לא קרי לה אב, אי נמי הך דכתיבא קרי אב והאי דלא כתיבא קרי תולדה.

③ והא דתנן *הזורק ד' אמות בכותל: למעלה מי' טפחים כזורק באויר, למטה מי' טפחים כזורק בארץ, והזורק בארץ ד' אמות חייב. זרק ד' אמות ברה"ר מנלן דמיחייב? אמר ר' יאשיה שכן אורגי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה, אורגין, מחטין למה להו? אלא שכן תופרי יריעות זורקין מחטיהן זה לזה, ודילמא גבי הדדי הוו יתבי? מטו הדדי במחטין, דילמא בתוך ארבע הוו יתבי? אלא אמר רב חסדא שכן אורג יריעות זורקין בוכיאר ביריעה, והלא אוגדו בידו? בניסכא בתרא, והא במקום פטור קאזלא? אלא שכן אורגי יריעות זורקין בוכיאר *לשואליהן, ודילמא גבי הדדי הוו יתבי? מטו הדדי בחפת, ודילמא שלחופי הוו משלחפי, ותו מי שאילי מהדדי והתניא *לודא °איש איש ממלאכתו אשר המה עושים ממלאכתו הוא עושה ואינו עושה ממלאכת חבירו, ותו מעביר ד' אמות ברה"ר מנלן דמחייב? אלא כל ד' אמות ברה"ר גמרא גמירי לה;

④ אמר רב יהודה אמר שמואל מקושש מעביר ארבע אמות ברה"ר הוה, במתניתא תנא תולש הוה, רב אחא ברבי יעקב אמר מעמר הוה, למאי נפקא מינה? לכדרב *דאמר רב מצאתי מגלת סתרים בי ר' חייא וכתוב ביה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת (ואם עשאן כולם בהעלם אחת) ואינו חייב אלא אחת, אחת ותו לא? והתנן *אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מניינא למה לי? וא"ר יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם א' חייב על כל אחת ואחת? אימא אינו חייב על אחת מהם: רב יהודה פשיטא ליה דהמעביר חייב, ומתני' פשיטא ליה דתולש חייב, ורב אחא בר יעקב פשיטא ליה דמעמר חייב מ"ס הא מיהת לא מספקא ומ"ס הא מיהת לא מספקא: ת"ר מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר °ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר °אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי ר' עקיבא אמר לו ר' יהודה בן בתירא: עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין: אם כדבריך, התורה כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק

ואלא

שמות לו · שם · ויקרא כה · שמות לו · במדבר טו · שם כז

גמ' מכדי זריקה תולדה דהוצאה. על כרחיך תולדה היא דלא נמנית באבות מלאכות ותולדה דהוצאה היא שאין לך לתתה תולדת אב אחר דמעין הוצאה היא האמורה באבות מלאכות: **מחנה לויה ר"ה היא.** שהיו הכל מצויין אצל משה רבינו: **מרה"י דידכו.** מאהליכם: **דשלימא ליה עבידתיה.** שהיה הנדבה כדי להשלים: **סברא היא.** להיות הכנסה תולדת הוצאה שהיא מעין לה כשאר תולדות שהיא מעין מלאכות: **מכדי אהאי מיחייב ואהאי מיחייב.** כדתנן (לעיל פ"א ב.) פשט העני ידו לפנים: **נפקא מינה.** דכל אבות מלאכות: **שתי אבות.** דלא דמיין ושתי תולדות דשתי אבות: **ולר"א כו'.** במסכת כריתות בפרק אמרו לו: **והא דתנן.** בפירקין: **בכותל.** כדמוקי לה בדבילה שמינה ונדבקת: **כזורק באויר.** ופטור דלא נח ברשות הרבים דאין רה"ר למעלה מעשרה וברה"י נמי לא נח שאינו מקום מסוים שיהא רחבו ד' שהרי לא נח ברחבו הכותל אלא בפניו: **כזורק בארץ.** דאויר רה"ר הוא וחייב וכיון דאויר רה"ר הוא ונח בכל דהו מיחייב ורשותא לנפשיה לא הוי לא כרמלית ולא מקום פטור הואיל ובפניו נח ולא נח ברחבו שיהא מקום מסוים: **תופרי יריעות.** מעשה רוקם: **גבי הדדי.** בתוך אמה אחת ואין צריכין לזרוק אלא להושיט: **מטו אהדדי במחטין.** כשמותחין את החוט מכין זה את זה במחט: **בוכיאר.** כלי שקנה של ערב נתון בו שזורקין בין שני דופני היריעה: **והלא אגדו בידו.** חוט של ערב הוא אוחז והקנה כרוך בחוט ואינו נשמט ממנו: **בניסכא בתרא.** בחוט האחרון של קנה שהקנה נשמט מהחוט והבוכיאר נופל: **ניסכא.** זריקה אחרונה של חוט לשון המיסך: **והא במקום פטור אזלא.** בין דופני היריעה ואין זה רשות הרבים אלא מקום פטור דאין רחב ד': **לשואליהן.** אורגי יריעה אחרת ויש לו לזה שנים: ה"ג ודילמא שואליהן גביהן הוו יתבין: **מטו אהדדי בחפת.** אי גבייהו הוו יתבי מגיעין ידו של זה בשל זה בשפת היריעה כשמותחין חוט הערב: **בחפת.** כמו חפת חלוקו (יומא ד' עז:): **שלחופי הוו משלחפי.** לעולם גבי הדדי הוו יתבי אלא שאין מכוונים אלא זה נמשך לפנים וזה לאחור: **ואין עושה ממלאכת חבירו.** שכולם מוכנים בכלי אומנותם ולא הוצרכו לשאול: **מעביר ד' אמות הוה.** לא תלשן ולא עימרן אלא העבירן ד' אמות לכך נהרג: **מעמר.** תלושין ומפוזרין היו ועמרן כדאמרן (לעיל ד' עג:) האי מאן דכניף מלחא חייב משום מעמר: **מגילת סתרים.** שהסתירום לפי שאין כותבין הלכות: **ואינו חייב אלא אחת.** על כרחיך לענין שוגג קאמר ולחטאת דבמזיד תרי קטלי לא מקטלי ולהכי פריך והא אנן תנן כו': **ואינו חייב על אחת מהן.** מיתה, יש בהן אחת שאינו נהרג עליה ולא פירש איזו היא, והשתא לרב יהודה אין זו העברה שהרי נהרג מקושש עליה, ולמתניתא אין תולש באותו ספק:

ואלא

הוצאה גופה היכא כתיבא. ואע"ג שהיתה במשכן כדאמר *הם הורידו קרשים מעגלה כו' מכל מקום אי לאו דכתיב לא הוה מחייבי עלה לפי שמלאכה גרועה היא כדפי' לעיל (דף ב.): **וממאי** דבשבת קאי. ר"ח ל"ג כל זה עד אשכחן הוצאה דהא אפילו בחול קאי נפקא ליה שפיר דהוצאה מלאכה הוא דהא רחמנא קרייה מלאכה כדכתיב ואיש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש וכתיב ויכלא העם מהביא אלמא קרי להוצאה מלאכה וכן דריש בהדיא בירושלמי:

הכנסה מנלן סברא הוא כו'. וא"ת מה צריך להאי סברא כיון דהוות במשכן כדאמר *הם העלו קרשים לעגלה כו' דהא בסמוך משמע גבי זריקה דאם היתה במשכן הוה אתי ליה שפיר וי"ל דבזריקה נמי איכא סברא מה לי ע"י הוצאה מה לי ע"י זריקה דאי לאו סברא לא הוה מחשבינן לה תולדה דהוצאה ואי לא הוות נמי במשכן לא הוה מחייבינן עלה מסברא לפי שמלאכה גרועה היא:

ולרבי אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרי לה אב כו'. הוה מצי למימר דנפקא מינה לענין התראה כדפי' בפ' כלל גדול (לעיל עג:) והוה מצי למימר דהיינו דקמשני הך דהוות במשכן חשיבא כו'. אית דגרסי הך דהוות במשכן חשיבא קרי לה אב והך דלא הוות במשכן חשיבא קרי לה תולדה ולפי זה יש מלאכות דהוו במשכן כגון מנכש ומשקה זרעים דלא חשיבי ולא הוו אבות וכן אי גרסינן דהוות במשכן חשיבא קרי לה אב אבל אי גרסי' הך דהוות במשכן חשיבא וקרי לה אב הך דלא הוות במשכן לא חשיבא וקרי לה תולדה לפי זה התולדות לא היו במשכן:

אי נמי הך דכתיבא קרי לה אב. הך לישנא לא איצטריך אלא משום הוצאה: **ודילמא** שלחופי הוו משלחפי. הכי נמי הוה מצי למיפרך דילמא תוך ארבע אמות הוו יתבי:

ד א מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה ח סמג לאוין סה :

ה ב מיי' פ"ו שם הל' ז :

[גי' רבינו האי הוצאה מנלן דהוה מלאכה]

ב"ק ב. לעיל סה. כריתות טו:

[לעיל ז: ק.]

[בערך שול גרים הערוך שוליהן פי' מכרתיהן] [בילקוט איתא לור]

לעיל ו:

בס"א ל"ג [שם וש"נ]

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשלימא לה עבידתא כדכתיב והמלאכה :

רבינו חננאל

משום בונה כוחלת משום כותבת פוקסת מכרועא אלנושרי ובלשן ערבית תנער אל אצרג. פוקסת משום צובעת ומדמפרשי רבנן טעמיה דר' אליעזר ש"מ הלכתא כוותיה ויש מי שחולק ואומר הלכה כחכמים דאמרי משום שבות ומ"ד כר' אליעזר טפי עדיף דאיסורא דאורייתא היא ולחומרא עבדינן וכן נמי לענין החולב והמחבץ והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שוגג בשבת חייב חטאת במזיד ביו"ט לוקה מ' דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים א' [זה] ואחד [זה חייב] משום שבות ומדמפרשי אליבא דר' אליעזר ואומר חולב משום מפרק מחבץ משום בורר מגבן משום בונה ש"מ סוגיא דהא שמעתיה כר' אליעזר ויש מי שחולק גם על זה ויש מרבנן דמדקדקי דאמרי כי התולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת דברי הכל היא ומסתייעא מהא דגרסינן בפרק אע"פ תניא ר' מרינוס אומר גונח יונק חלב בשבת מ"ט יונק מפרק כלאחר יד הוא ובמקום סכנה לא גזרו רבנן א"ר יוסף הלכה כר' מרינוס ולא שמעינן דאית ליה האי סברא דחולב אסור משום מפרק אלא אליבא דר' אליעזר ורבי מרינוס לא התיר אלא היונק מכלל שהחולב אסור ובסוף פרק חרש שנשא פקחת אסיקנא דיונק מפרק כלאחר יד הוא : שבת דאיסור סקילה גזרו רבנן י"ט דאיסור לאו הוא לא גזרו רבנן וסבירא להו דבהחולב ובמחבץ שמוציא החמאה ובמגבן דברי הכל אסור לא פליגי רבנן עליה דר' אליעזר אלא במכבד ומרבץ וברודה חלות דבש ובהני הלכתא כרבנן וסתיא כוותייהו דהא לא אימנעו מלרבץ אלא משום דחיישינן משום אשווי גומות ואסיקנא והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון [דפטר] במלאכה שאינה צריכה לגופה ובדבר שאין מתכוין שרי אפי' לכתחלה לענין כיבוד נמי שרי ואפי' בדהוצי כר' שמעון : הלכתא מחלב בהמה אפי' למאן דסבר דשרי משום שבות אסור וכ"ש למ"ד משום מפרק אסור דמלאכה היא והא דאמר רב חסדא מדברי רבנן נלמד חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל [לא] לתוך הקערה כבר פרשה מר' רב יהודאי גאון זצ"ל דבי"ט הוא וכבר פירשנו בפרק חבית : מתני' התולש מעציץ נקוב חייב משאינו נקוב פטור ר' שמעון פוטר בזה ובזה ורמי ליה אביי לרבא תנן ר' שמעון פוטר בזה ובזה אלמא לר' שמעון לכל מילי נקוב כשאינו נקוב משוי ליה והתנן ר' שמעון [אומר] אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשיר זרעים בלבד ופריק רבא לעולם ר' שמעון לכל מילי נקוב כשאינו נקוב משוי לה ואיכא דגרסי כתלוש משוי והדבר אחד הוא פי' כיון דפטור ר' שמעון אפילו בתולש מעציץ נקוב דייקינן מינה דסבר כל מאי דזרע ביה כתלוש דמי ואע"פ שהוא נקוב כשאינו נקוב חשוב והא דשני ביניהון לענין הכשר זרעים דתני בסוף (פ"ב) דעוקצים עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים וקא מודה בה ר"ש דאלמא זרעים שהן בעציץ שאינו נקוב כתלושין דמי ומים הניתנין עליהן הרי הן בכי יותן ומכשירין אבל עציץ נקוב זרעים שיש בו כמחוברים דמו וכל מים הניתנין בהן אין מכשירין אותן והכא בשבת חשיב הנקוב כשאינו נקוב לפטור והכא בזרעים משני בין נקוב לשאינו נקוב קשיין אהדדי ומשני הכשר זרעים שאני שהתורה רבתה להן טהרה וכי יותן מים על זרע*) וזרע אשר יזרע טהור הוא פי' כל זרע שאינו ראוי עכשיו לזריעה טהור הוא אין המים מכשירין אותן והא כיון שהוא מחובר כמי שאינו ראוי לזריעה הוא וא"ת א"ה אפי' שאינו נקוב נמי שאני התם כיון דאינו נקוב לאו זריעה הוא דכל זריעה שאינה בארץ לאו זריעה הוא והאי דאמר לכל מילי כנת ההוא דתנן בכלאים פרק (ז) עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש ר"ש אומר זה וזה אסורין ואין מקדשין ולענין כלאים נמי איכא למימר דפליג ר"ש אבל רבנן דבר ברור הוא משנה שלמה בדמאי פרק (ה) שעציץ נקוב הרי הוא כארץ תרם מן הארץ על עציץ נקוב ומן עציץ נקוב על הארץ תרומתו תרומה כו' והלכתא כרבנן שהתולש מעציץ נקוב חייב וגרסינן בסוף פרק חרש שנשא פקחת לא יאמר אדם לתינוק הבא לי קסם אלא מניחו תולש מניחו זורק אמר אביי תולש מעציץ שאינו נקוב בכרמלית מדרבנן וגרסי' נמי במנחות (ד' ע) אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל הזורע כלאים בעציץ שאינו נקוב אסור אמר אביי מאי קמ"ל בשלמא אי אשמעינן לוקה מכת מרדות מדרבנן שפיר אלא האי דקאמר אסור

*) בקרא דוכי יותן מים לא כתיב כלל אשר יזרע טהור הוא ולכן נראה דצ"ל על כל זרע זרוע אשר יזרע פי' זרע שראוי עכשיו לזריעה הכל כ' זרע שאינו ראוי וכו' כנ"ל.

רב נסים גאון

פ"י ולר' אליעזר דמחייב על תולדה במקום אב קול *) ר' אליעזר במסכת (כריתות דף טז) וכבר פירשנו דבריו בפרק כלל גדול ועיקרן בתורת כהנים בפרשת כהן משיח בסדר ויקרא :

*) פירושו בלשון ערבי אמר ר' אליעזר

ואלא

נושא/מקנה

①-④ מקורות להוצאה, הכנסה, וד' אמות ברה"ד

ⓐ זורק

ⓑ מעביר

נושא

מקושש - דעות שונות מי היה [illegible]

* בסוגריים הגמ' דנה בהבדל בין אב לתולדה

* סוגריים [illegible] התוכן הלשוני תיקון